

שיעור ב"גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה" לחט"ע

בנושא: תמורות באוכלוסייה ובחברה

של המזרח התיכון - המשך

חניתה ברעם
בית החינוך המשותף
"שער הנגב"

ההגירה במזרח התיכון

הגירה חיצונית : תנועת אוכלוסייה ממדינה למדינה.

הגירה מרצון: במטרה לשפר את רמת החיים

❖ הגירה של משכילים ואנשי מקצוע

❖ הגירת עובדי כפיים

❖ הגירה של יהודים לישראל

הגירה מאולצת: אנשים המגורשים או הבורחים

מבתייהם

❖ בריחה מאזורי לחימה

❖ בריחה בשל רדיפות

❖ הגירה סביבתית

הגורמים להגירה בין-לאומית

גורמי משיכה:

- גורמים כלכליים:

אפשרויות קידום ורווחה כלכלית
אפשרויות עסקיות ומגוון
שכר עבודה גבוה יחסית
רעב

- גורמים חברתיים:

רמת משתכנות גבוהה
חייפתיים וחינוך גבוה

- גורמים פוליטיים:

רדיפה אתנית ודתית, פוליטית ודתית
משטרים דיקטטוריים
משטרים דיקטטוריים על חופש הפרט

תוצאות ההגירה הבין לאומית

במדינות המוצא:

- הורדת שיעורי האבטלה
- שיפור המצב הכלכלי של המשפחות
- ירידה בשיעורי ילודה
- כשהמהגרים חוזרים – ידע מתקדם, הון כלכלי, ניסיון רב וטכנולוגיות חדשות.

- "ברירת מוחות"
- משפחות חד הוריות
- יצירת תלות במדינות היעד

תוצאות ההגירה הבין לאומית

במדינות היעד:

- תרומה לצמיחה הכלכלית
- מאגר של כוח עבודה זול
- הגדלת הצריכה
- הגדלת שיעור הבוגרים באוכלוסייה

- הגירה לא חוקית
- יצירת מתחים והתפרצויות אלימות
- חיים בצפיפות, עוני וללא זכויות

ההגירה במזרח התיכון

הגירה פנימית : תנועת אוכלוסייה
ממקום למקום בתחומי המדינה.

□ מן הכפר אל העיר

□ תנועה מהשוליים הלאומיים אל
המרכז

קהיר, מצרים

הגורמים להגירה פנימית

גורמי משיכה:

• גורמים כלכליים:

תהליכי מיכון ומודרניזציה בחקלאות

צמצום הפוטנציאל בחקלאות

שכר עבודה גבוה יחסית

רעב

• גורמים חברתיים:

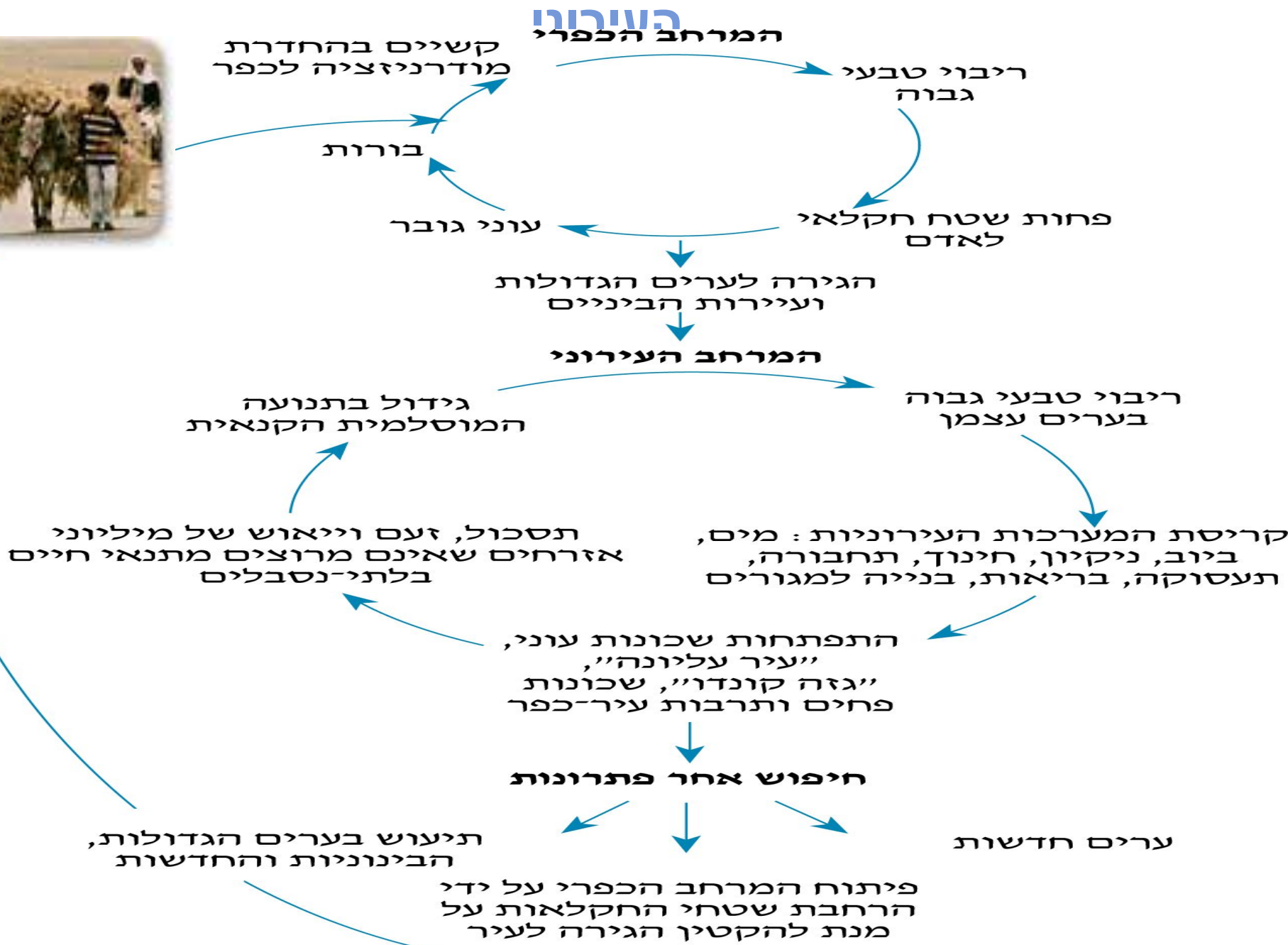

רמת שירותים גבוהה

פיתוח סביבתני

מעגל העוני במרחב הכפרי והשלכותיו על מעגל העוני במרחב

העירור

ההגירה הפנימית

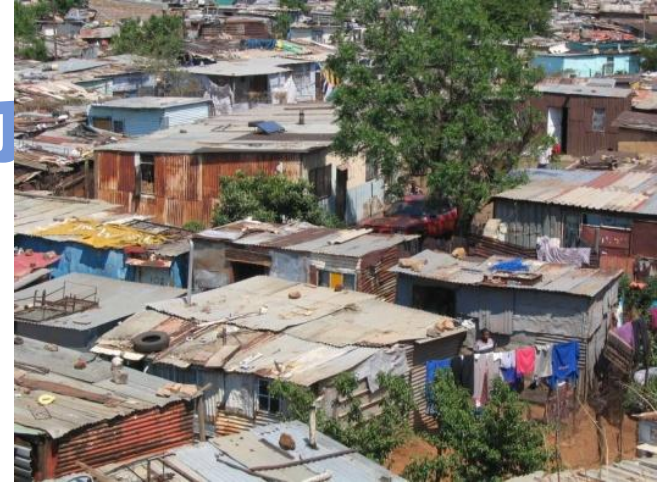
ההשפעה על הכפר:

- עזיבת הגברים והישארותם של נשים, קשישים וילדים.
- התרוקנות הכפר מאוכלוסייה "חזקה".
- המבנה כלכלי-חברתי בכפר מתפורר.
- הגדלת הפער בין הכפרים לבין העיר. הכפר נחלש עוד יותר בהשוואה לעיר (לגלעין).
- החקלאות נשארת לא מפותחת עם רווחיות נמוכה. פחות השקעות הון בחקלאות וקושי להכניס שיפורים, צמצום שווקים. המשק החקלאי נשאר בעיקר בידי נשים.

נוצאות ההגירה הפנימית

ההשפעה על העיר:

- צפיפות אוכלוסייה, מחסור בדיוור.
- מחסור במקומות עבודה, התפתחות תעסוקה פולחמאלית ואבטלה.
- קריסת התשתיות העירוניות.
- יצירת שכונות עוני ופלישה לשטחים ציבוריים, חקלאיים ובכלל (עיר עליונה, עיר המתים)
- הנצטת ממשליתן ולשטחות על להסדרת עמחות

ההגירה במזרח התיכון

הגירה פנימית : תנועה מהשוליים הלאומיים
אל המרכז וניסיונות לפיזור אוכלוסייה:

□ ישראל

□ מצרים

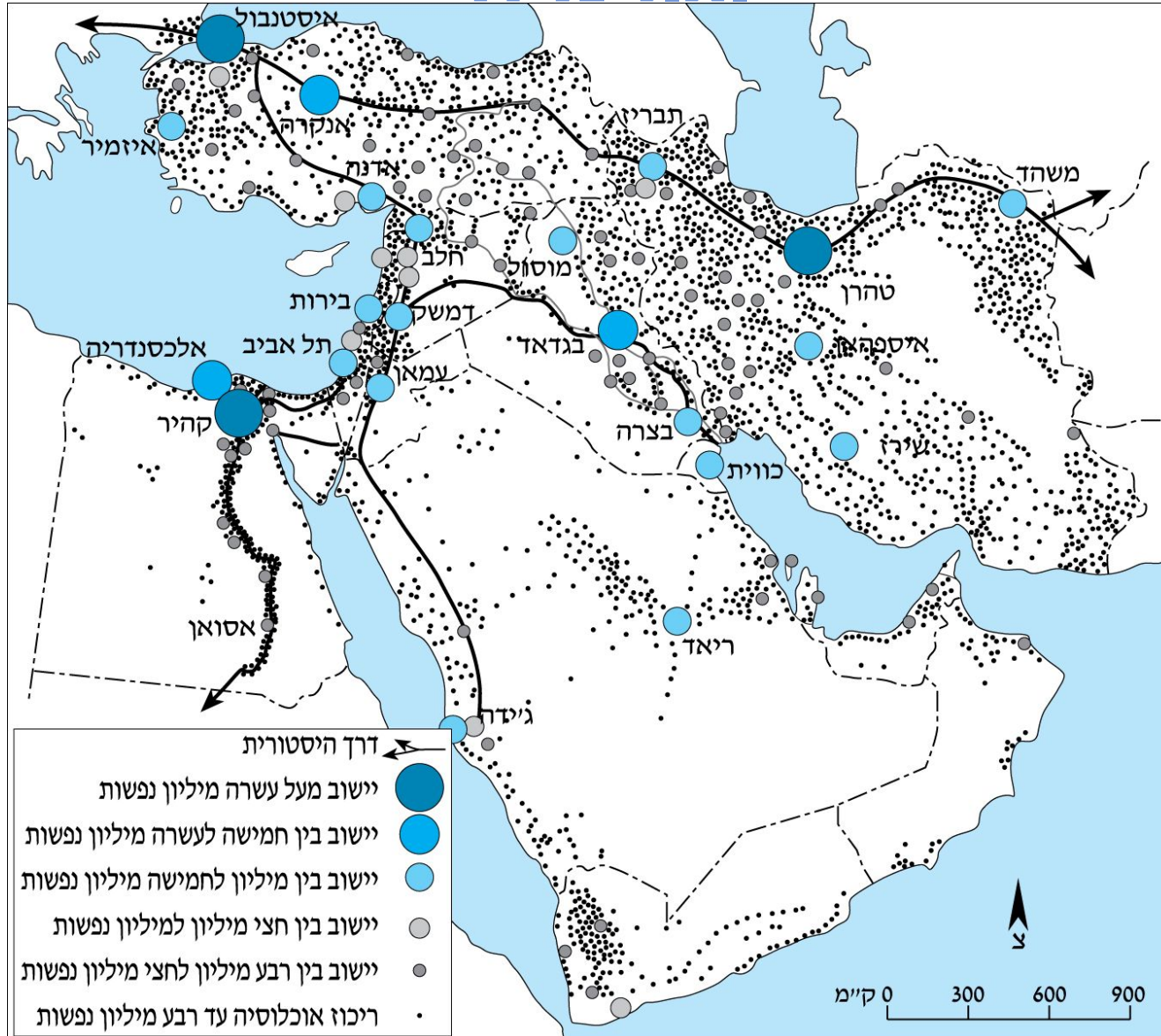
□ סוריה

□ תורכיה

ערים חדשות במצרים

תפרוסת האוכלוסייה במזרח התיכון וגורמיה

גורמים המשפיעים על תפוסת האוכלוסייה:

- מקורות מים וקרקע חקלאית – עמקי נהרות ונאות מדבר
- אקלים לח – אקלים ים תיכוני, אקלים פונטי ואקלים מונסוני
- ~~תפוצת~~ (הים סוף, הים התיכון, הים הכספי) - שדות
- עורקי תחבורה חשובים – דרך המשי, דרך הים, תעלת סואץ, צירי תנועה של עולי רגל
- מרכזי שלטון ודת
- מרכזים כלכליים – סביב אתרי הנפט וסכרים
- תהליכי הגלובליזציה מחזקים את כוחן של הערים הגדולות

מקורות

- סופר ארנון וגרוס-לן דלית, גיאוגרפיה של המזרח התיכון - תמורות על סף מאה ה-21, עם עובד: תל אביב, 2008
- שרטטי המפות: אלכס רויטברג, שושי מנספלד, אביגדור אורגד, נגה יוסלביץ בתוך: גיאוגרפיה של המזרח התיכון - תמורות על סף מאה ה-21, ארנון סופר, דלית גרוס-לן
- שגב מאירה ופיין צביה, אנשים ויישובים, מטח: תל אביב, 2007.